3. gyakorlat

Tematika: lengyel forma / lengyel forma kiértékelés, quick sort megbeszélése, lejátszása

Lengyel forma[1]

Infix, prefix és postfix alak megbeszélése. Mi a gond az infix alakkal? Lengyel forma: egy aritmetikai kifejezés postfix alakja. Jellemzői:

- Nincsenek benne zárójelek, a kiértékelés mégis egyértelmű, és könnyen elvégezhető,
- Operandusok sorrendje nem változik, az infix kifejezéshez képest,
- Operátorok sorrendje: az elvégzésük sorrendjében szerepelnek,
- Minden operátort közvetlen megelőznek az operandusai. Az operandus lehet változó, konstans, de lehet postfix kifejezés is.

infix kifejezés	lengyel forma (postfix alak)	Megjegyzés
a+b	ab+	műveleti jel az operandusai mögött áll
a+b*c	abc*+	műveletek rangsorának hatása: (prec(*) > prec(+)
a*b+c	ab*c+	műveletek rangsorának hatása: (prec(*) > prec(+)
a*(b+c)	abc+*	zárójelezés felülbírálhatja a műveletek rangsorát
a/b*c	ab/c*	azonos rangú műveletek általában balról jobbra sorrendben végzendők el
a^b^c	abc^^	a fenti szabály alól akad néhány kivétel, például az egymást követő hatványozás sorrendje jobbról balra értendő

Feladat:

A) (a + b) * (c – d) / f ^ (g – h) + j – l – i kifejezés lengyel formára hozása. (Próbáljuk meg közösen felírni, még nem az algoritmust használva.)
B) Értékadó operátor hatása, Hova illik az értékadó operátor?
x = (a + b) * (c – d) / f ^ (g – h) + j – l – i

Megoldás:

x a b + c d - * f g h - ^ / j + l – i - =

Lengyel formára hozás verem segítségével – bemutatás példákon keresztül

1. a * b + c

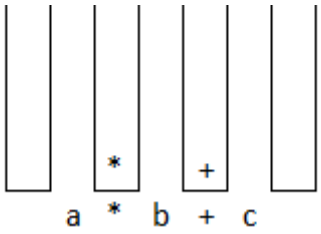

Kimenet: a b * c +

[1] Az eredeti prefix jelölési formát, **Jan Łukasiewicz** lengyel matematikus javasolta 1920-ban, később az ausztrál filozófus, **Charles Leonard Hamblin** javasolta a postfix alakot (1950), melyet emiatt „fordított lengyel formának" is szokás nevezni. (forrás: wikipedia)

3. gyakorlat

2. a + b * c

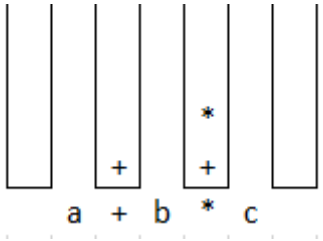

Kimenet: a b c * +

3. a + b – c

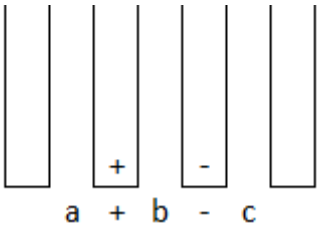

Kimenet: a b + c –

Precedencia hatása:

- Minden beolvasott műveleti jel bekerül a verembe, hogy „megvárja”, míg az operandusai kiíródnak, de előtte a veremben várakozó műveleti jelek vizsgálata történik:
- ha azonos rangú a beolvasott és a verem tetején lévő műveleti jel, kiírjuk a veremben lévőt (balról jobbra sorrend esetén) – 3. példa,
- ha a veremben magasabb prioritású művelet szerepel, mint ami bekerülne, kiírjuk – 1. példa,
- ha a verem tetején alacsonyabb rangú van, mint az olvasott, akkor bekerül a verembe – 2. példa.

Feladat:

a – (b + c * (d – f)) + h kifejezés lengyel formára hozása verem segítségével. A verem tartalmát folyamatosan tartsuk nyilván!

Megoldás:

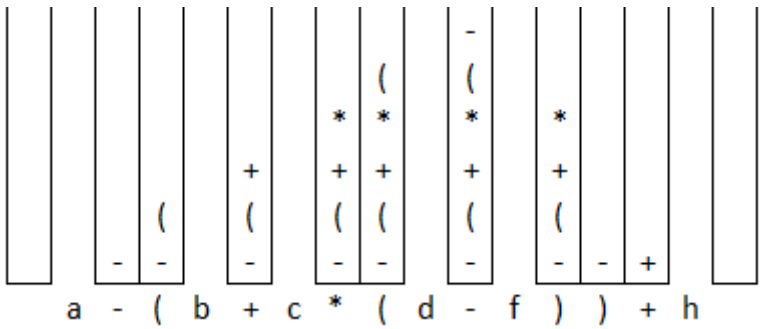

Elvégzett verem műveletek
v.push(„-”); v.push(„(”); v.push(„+”);
v.push(„*”); v.push(„(”); v.push(„-”);
v.pop(); // Hívások száma: 2
// Első „(” jelig.
v.pop(); // Hívások száma: 3
// Első „(” jelig.
v.pop(); v.push(„+”); v.pop();

Kimenet: a b c d f - * + - h +

Ha időnk engedi, kidolgozhatunk a csoporttal egy kicsit bonyolultabb kifejezést, például:

x = a + (- b ^ c ^ 2 + d * e) / ((f + g) * h / - k) - p * z

Algoritmus:

Bemenet: egy helyesen zárójelezett kifejezés: S

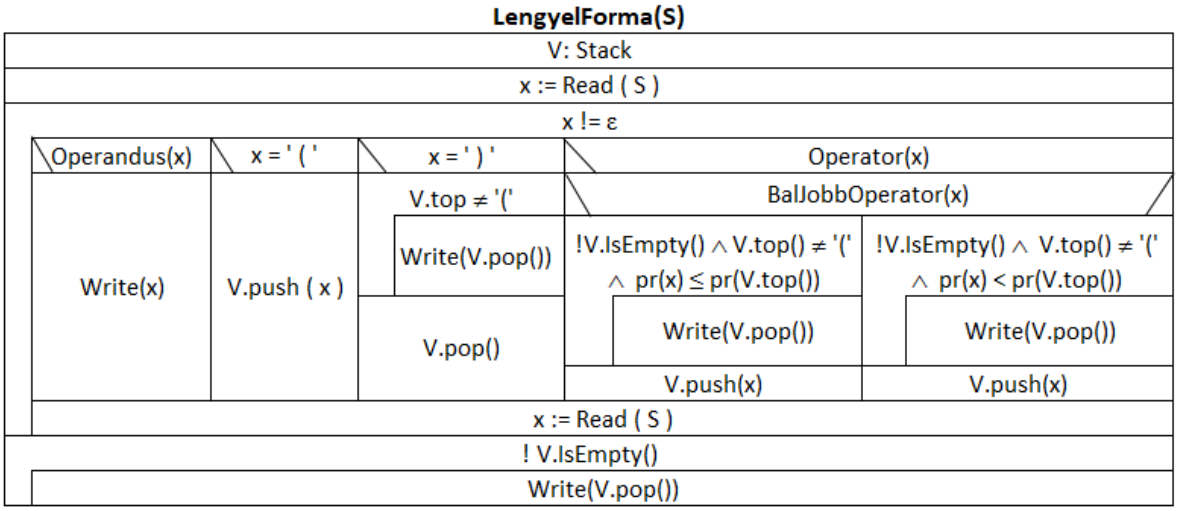

Megemlítendő:

- Vannak jobbról balra sorrendű operátorok, ezek feldolgozása hogyan történik?
  y = x = a ^ b ^ c
- Gondoljuk meg, hogy az egy operandusú operátorok (pl. negatív előjel –a^b, vagy ++i*x) hogyan illeszthetők be a lengyel formába?
- Egyszerű függvények bevonása. pl: x = z * sin(y/w)^2
- Javasoljuk a hallgatóknak, hogy keressék meg az interneten a C++ nyelv operátorait és precedenciájukat, például: http://www.cplusplus.com/doc/tutorial/operators/

Lengyel forma kiértékelése

Feladat:

Hozzuk lengyel formára a következő kifejezést, majd verem segítségével értékeljük ki:
(a + b) * c – d

Lengyel forma: a b + c * d –

Tegyük fel, hogy a változók az alábbi értékkel rendelkeznek, számítsuk ki a kifejezés értékét a lengyel formából!
a = 2, b = 4, c = 3, d = 1

Kiértékelés:

	4		3		1	
2	2	6	6	18	18	**17**
2	4	+	3	*	1	-

3. gyakorlat

Az algoritmus:

Bemenet: egy lengyel formájú kifejezés: S

lengyel_kiertekeles(S)

V:Stack; x:=read(S)		
x ≠ ε		
	Operator(x)	Operandus(x)
	jobb:=V.pop()	V.push(x)
	bal:=V.pop()	
	V.push(bal ⊗ jobb)	
	x:=read(S)	
write(V.pop())		

S - lengyel formájú kifejezés

Megjegyzések az Operator(x) ághoz:

- bal ⊗ jobb jelölés: elvégezzük az x műveletet,
- feltettük, hogy az operárorok két operandusúak, de ez könnyen kiterjeszthető egy oprandusú műveletekre
- az algoritmus kiszámíthatja az értéket, vagy fordító program esetén generálhatja a kiszámítás kódját.

Quick sort

1. lépés: pivot elem véletlenszerű kiválasztása (indexe: i). Kiírjuk a választott elemet az x segédváltozóba, majd a résztömb utolsó elemét az i-edik helyre másoljuk. A tömbrész végén egy „lyuk”-at képzünk.

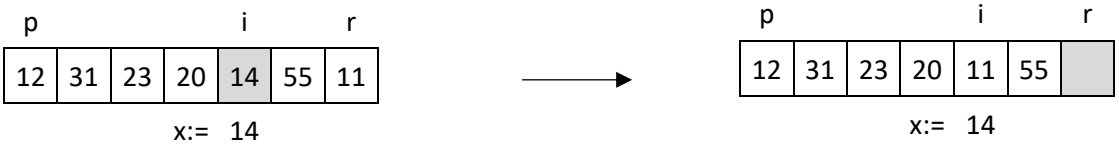

2. lépés: p-ről elindítva i-t, megkeressük az első olyan elemet, ami nagyobb, mint a pivot elem. i az algoritmus során mindig egy olyan elemre fog mutatni, amelyről tudjuk, hogy nagyobb, mint a pivot elem (ha van ilyen), és garantált, hogy előtte a pivotnál kisebbegyenlő értékek vannak. Ha nem találunk a pivot elemnél nagyobbat, akkor az azt jelenti, hogy a pivot elemnek választott elem a legnagyobb, ekkor a pivot elemet betesszük a tömb végén lévő lyukba, és vége a particionálásnak.

3. lépés: egy másik változóval, j-vel az i utáni elemről indulva lépegetünk. Ha j-vel egy a pivot elemnél kisebb elemhez érünk, felcseréljük az i és j indexű elemeket. i-t ilyenkor eggyel tovább léptetjük, majd j-vel folytatjuk a tömb bejárását. A p..i-1 elemek kisebbegyenlők a pivotnál, i..j-1 elemek pedig nagyobbegyenlők. i tehát mindig a vízválasztó index.

Végül j-vel elérünk az r indexig, ami a résztömb végét jelenti. r-et már nem vizsgáljuk, mert ott a „lyuk” van! Mivel i az első olyan elem indexe, ami nagyobb a pivotnál, azt kell az r indexű helyre beírni, a pivot elemet pedig betsszük az i-edik indexre. A p..r tömbrész ketté osztása az i indexnél történt, ezzel tér vissza az algoritmus.

3. gyakorlat

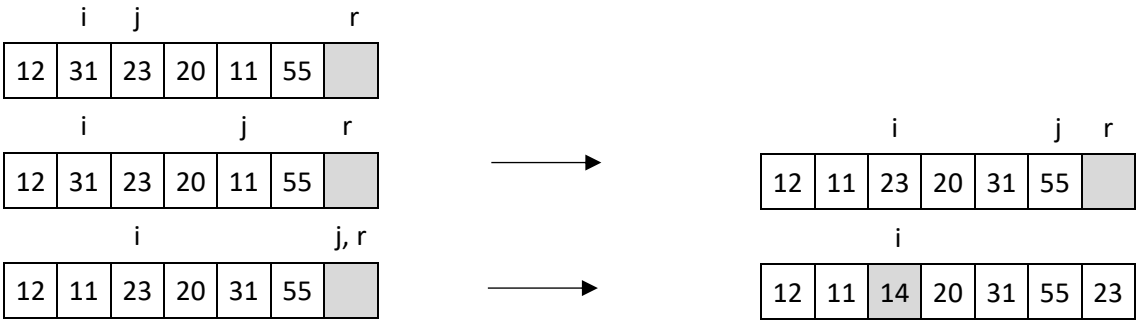

Folytatódik a particionálás a p..i-1 és i+1..r tömbrészen:

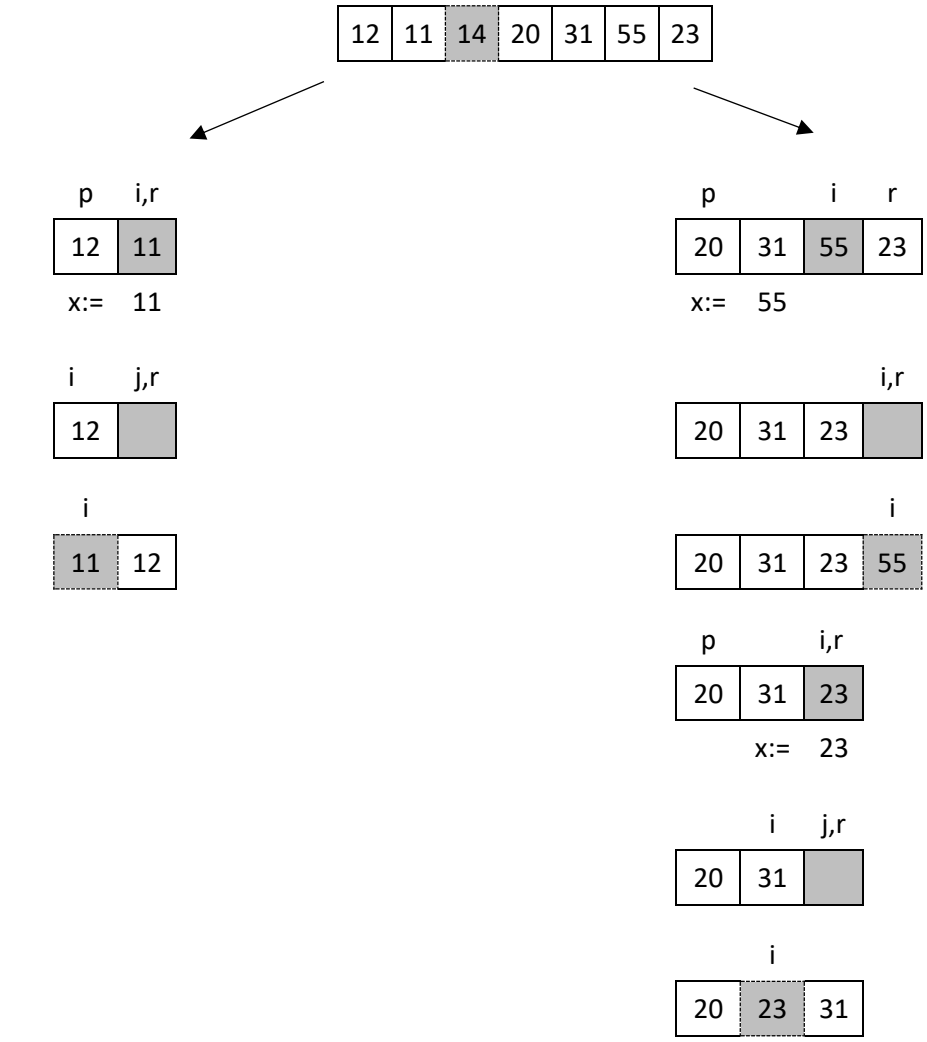

A rendezett tömb.

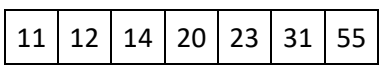

Az algoritmus (előadáson szerepel):

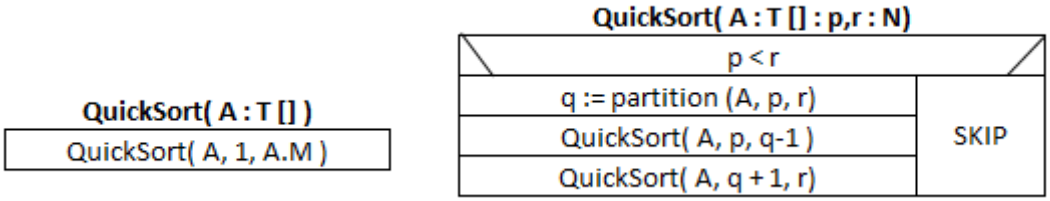

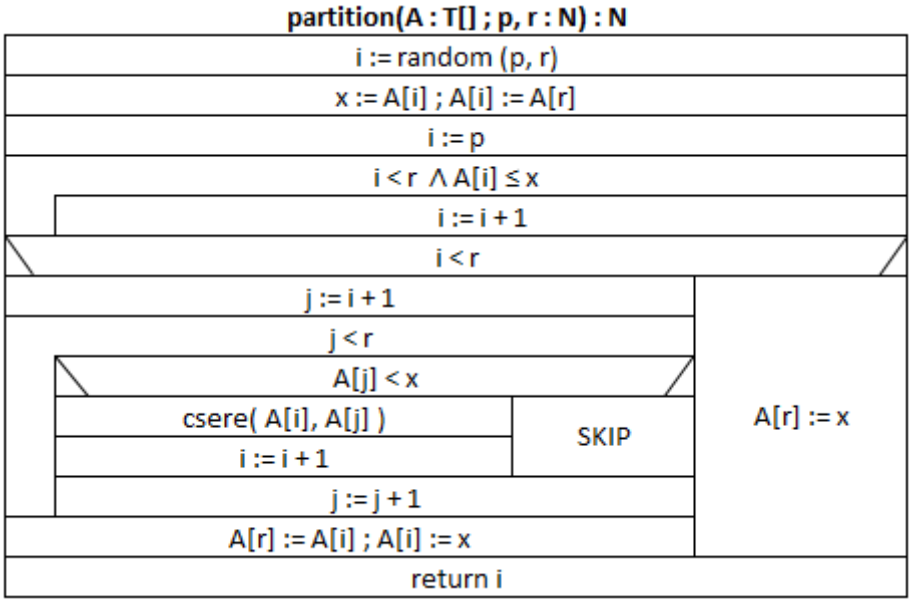

Javasolt házifeladatok:

Egyet érdemes feladni az (1)-(3) feladatokból, jobb csoportoknál fel lehet adni a (4)-est is.

(1) Teljesen és helyesen zárójelezett kifejezésből hogyan állítható elő a lengyel forma.

(2) Teljesen és helyesen zárójelezett kifejezésből hogyan értékelhető ki verem segítségével a kifejezés.

(3) Lengyel formából hogyan állíthatjuk elő a teljesen zárójelezett alakot.

(4) A quick sort algoritmusban a particionáló eljárásnak számos változata van. Egy érdekes megoldás a következő:

- A tanult algoritmushoz hasonlóan kiválasztjuk a strázsa elemet, majd a tömb rész végén képzünk egy lyukat, ugyanúgy ahogy a tanult algoritmusban láttuk.
- Ez a lyuk fog vándorolni. Amikor hátul van a lyuk, akkor elölről indulva, a még nem vizsgált elemek között keresünk egy olyat, amelyik nagyobb, mint a strázsa. Ha találunk, akkor azt áthelyezzük a lyukba, így a lyuk elölre kerül.
- Most hátulról indulva, a még nem vizsgált elemek közül keresünk egy olyat, amelyik a strázsa elemnél kisebb. Ha találunk, akkor azt betesszük a lyukba, így a lyuk ismét hátulra kerül.
- Akkor van vége, ha a kereső ciklus változója elérkezik a lyukig, Ekkor a strázsa elem épp a lyukba illik.

Készítsék el a felvázolt algoritmust!

3. gyakorlat

Megoldások:

(1) Teljesen és helyesen zárójelezett kifejezésből a lengyel forma előállítása.

lengyelforma(Inp,Out)

V:Stack; x:=read(Inp)			
x ≠ ε			
x = '('	Operandus(x)	Operator(x)	x = ')'
skip	Write(Out,x)	V.push(x)	Write(Out,V.pop())
x:=read(Inp)			

Inp - egy teljesen és helyesen zárójezett aritmetikai kifejezés

Out - a kifejezés lengyel formája

(2) Teljesen és helyesen zárójelezett kifejezésből hogyan értékelhető ki verem segítségével a kifejezés.

Kiertekeles_teljesenzarojelezettbol(Inp)

V:Stack; W:Stack; z:=read(Inp)			
z ≠ ε			
z = '('	Operandus(z)	Operator(z)	z = ')'
skip	V.push(z)	W.push(z)	jobb:=V.pop()
			bal:=V.pop()
			x:=W.pop()
			V.push(bal ⊗ jobb)
z:=read(Inp)			
Write(V.pop())			

V - operandusokat tároló verem

W - operátorokat tároló verem

Inp - egy teljesen és helyesen zárójelezett kifejezés.

z=')' ágra ugyanazok a megjegyzések vonatkoznak, mint a lengyel forma kiértékelő algoritmusra

(3) Lengyel formából hogyan állíthatjuk elő a teljesen zárójelezett alakot.

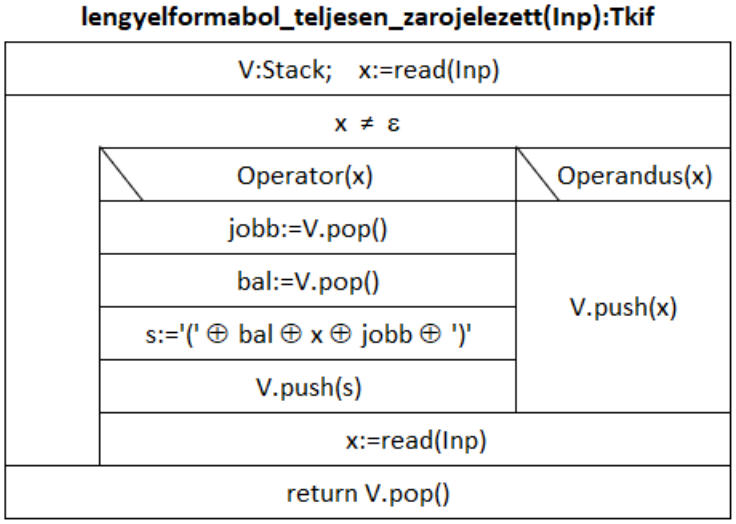

Inp - egy lengyel formájú kifejezés.
Eredményül ennek a kifejezésnek a teljesen zárójelezett alakját kapjuk (Tkif ezt jelöli).
⊕szimbólum az összefűzést jelöli.

(4) quick sort particionáló algoritmus

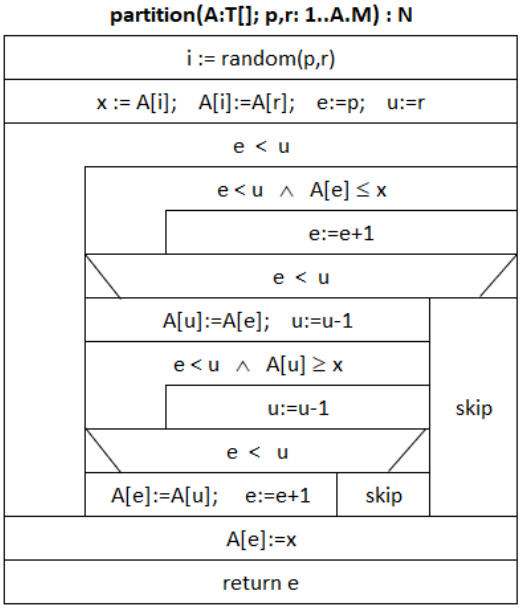

"hátul" képzünk egy lyukat, e-elölről lépeget, u-hátulról

hátul van a lyuk (az u indexen), elölről keresünk a lyukba illő elemet

ha találtunk,

betesszük a lyukba, így elöl keletkezik a lyuk (az e indexen)

most hátulról indulva keresünk egy a lyukba illő elemet

ha találtunk,

betesszük a lyukba, így a lyuk megint hátul lesz (az u indexen)

végül e és u egyenlő lesz, így mindkettő a lyuk helyét jelenti

Készült az „Integrált kutatói utánpótlás-képzési program az informatika és számítás-tudomány diszciplináris területein” című EFOP 3.6.3-VEKOP-16-2017-00002 azonosítójú projekt támogatásával.